

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Q.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

POLYANTHEA NOVÆ LIBER XV.

Quæstio.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Quæstio, Græce *ῥησις*, *ἔρωσις*, ἢ *ῥησιμολογία*, *ἔρωσις*, ἢ *ῥησιμολογία*, quæstio dicitur. Quod quadruplitem, scilicet, An est, Quia est, Quid est, & Propter quid est. Et duæ primæ reducuntur in eandem, & alia dux in vnam aliam. Ex B. Thom. super 7. Met. lect. 1. o. Et Posteriorum lib. 2. lect. 1. o. Dicitur autem quæstio à quæro, quod nihil aliud est, quam que sit res aliqua inuestigare.

A quæro dicuntur quæstiores, qui præpositi sunt pecuniæ publicæ quærendæ, hi d' vectigalia exigunt, & ærari curam habent. Hi aliquando rebus capitalibus præerant, & hi quæstiores parricidii dicebantur, quorum lex 12. tabularum mentionem facit. Virg. *Quæstiores Minoi vnam mouet*. Item à quæstus sit diminutiuum quæsticulus, quod significat lucellum, hoc est, paruum lucrum.

Quæstio, Hebræis *Kaker*, Scrutatio, Scrutinium, inquisitio ad fundum vsque, à verbo *Kakar*, Perferutus est ad imum vsque, quæstus diligenter, perquisiuit vsque ad fundum, peruestigauit funditus. Scrutatus est negotii fontes, perferutus est indelinciter. Sæpe dicitur de cordis inuestigatione. Cognationem habet cum verbo *Kor*: effodit, perfodit venam fontis. Quærendo enim & accurate inuestigando, reperitur veritas rerum. Hinc Gr. *κρησις*, *κρησις*, *cor*.

§ Loci Bibliici.

Quæstiones variæ, & earum solutiones: Quæstio, de vera Dei adoratione, *Ioan. 4. 20. 21. 23.* de cuiusdam cæcitatibus causa, *9. 2. 3.* de modo quo sit Christus conceptus à Maria, *Luc. 1. 34. 31.* An Iesus sit Christus, *22. 67. 69. 70. Ioan. 10. 24. 25. 26. 27.* An sit Filius Dei, *Matth. 22. 42. 43. 44. 45. Marc. 12. 45. Luc. 20. 42. 43. 44.* de Christi discipulo, *Ioan. 13. 36.* de carnis Christi manducatione, *Ioan. 6. 52. 61. 62. 63.* de vulgi opinione de Christo, *Matth. 16. 13. 14. 15. 16. 17. Marc. 8. 27. Luc. 9. 18.* de Christi potestate, *Matth. 21. 23. Marc. 11. 28. 29. 30. 33. Luc. 20. 1. 9. 4. 7. 8.* de Elia venturo, *Marc. 9. 11. 12. 13.* de gentibus, *Matth. 11. 3. 4. 17.* de ieiunio, *Matth. 9. 14. 15. Marc. 2. 18. 19. Luc. 5. 33. 34.* de Ioannis baptisimo, *Matth. 21. 25. 27. Marc. 11. 30. 32. Luc. 20. 4.* de Ioannis persona, *Ioan. 1. 19. 20. 22. de libertate, 8. 33. 34. 36.* de præcipuo Legis mandato, *Matth. 23. 2. 36. 37. 38. Marc. 12. 28. 29. 30.* de numero saluandorum, *Luc. 13. 23. 24.* de operibus Dei, *Ioan. 6. 8. 28. 29.* de potestate Apostolis collata, *Matth. 4. 7. 8. 10.* de præmio discipulorum Christi, *Matth. 19. 27. Marc. 10. 28. 29. 30.* de Iudæorum purificatione, *Ioan. 3. 26. 27.* de hominis regeneratione, *Ioan. 3. 4. 5. 6.* de restituyendo Israelis regno, *Matth. 1. 6. 7.* de primatu Apostolorum, *Matth. 18. 1. 6. 7.* de futuro resurrectionis statu, *22. 28. 29. 30. Marc. 12. 23. Luc. 20. 33.* quomodo resurgant mortui, *i. Cor. 15. 35. 36.* num sabbatis benefacere liceat, *Luc. 6. 9. 10. 14. 15. 16. 17. Marc. 2. 23. 24. 25. 26. 27. 28.* de templo destructione, *Matth. 22. 17. 18. 20. 21. Luc. 2. 22.* de instituenda vite ratione, *Luc. 3. 10. 11.* de vita æterna possidenda, *Matth. 10. 16. 17. Marc. 10. 17. 18. 19. 20. 21. Luc. 20. 25. 26. 27. 28.* de vxore relinquenda, *Matth. 19. 3. Marc. 10. 2. 3. 4. 5. 10. 11. 12.*

Quæstiones contentiosæ, vanæ, ac inutiles vitandæ. *Rom. 14. 1. 2. Cor. 13. 2. Phil. 2. 14. 1. Tim. 1. 4. 6. 9. 2. Tim. 2. 14. 23. Tit. 3. 9. Vide Et Gen. 3. 1. 6. Pron. 25. 27. Eccl. 7. 11. Eccl. 3. 2. Matth. 24. 3. Ioan. 6. 52. Et 21. 21. Act. 1. 6. Quæstionarij descripti, i. Tim. 6. 4. 5.*

§ Philosophicæ Sententiæ.

Quid bonæ est, nodos operose soluere, quos ipse vt soluere fecerit? Sed quemadmodum quædam inoblectamentum ac iocum

fic alligantur, vt eorum solutio sit imperio difficilis, quæ illi implicuit sine vilo negotio separat, quia committitur totum moras nouit; & nihilominus illa habent aliquam voluptatem, tentant enim acumen animorum & inuentum excitant, & ita quæ videntur callida & insidiosa, securitatem, torporem ac inertiam ingenij auferunt, quibus modo campus in quo raptim sternendus est, modo sabri aliquid & confragi obiciscuntur, quod crepant, & foliicite vestigium faciunt. Senec. de benef. cap. 12.

Hoc me quærerere, vtrum maior ætate fuerit Homerus, & Helenus, non magis ad rem pertinet, quam scire, an maior Hebraeus erit, quam Helena: & quare tam male tulerit ætate Quæstiores annos Patroli & Achillis inquirere ad rem exitum parum Quæris Vlysses vbi errauerit, potius quam efficias ne suo impio erremus? Non vacat audire vtrum inter Italiam & Siciliam, utus sit, an extra notum nobis orbem: neq; enim potest in tanto gustu error esse tam longus. Tempetates animi non quæstiones, & nequitia in omnia. Vlyssis mala impellunt: non dicitur quæ sollicitet oculos, non hostis: hinc monstra effert, & hinc quæ tuore gaudentia; hinc insidiosa blandimenta aurum, hinc frangia & tot varietates malorum. Hoc me doce quomodo inueniam amem, quomodo vxorem, quomodo patrem, quomodo deum, tam honesta, vel naufragus nauigem. Quid inquiras, an hoc impudica fuerit, an verba seculo ius dederit, an Vlyssis inuicem quem videbat, antequam sciret, suspicata sit? Doce me quomodo dicentia, & quantum in ea bonum; in corpore, an in animo, per se. Senec. ep. 88.

Ad musicum transe. Doces me, quomodo inter hæreticas graues voces consonent, quomodo neruorum distinctæ resonantia sonum fiat concordia. Fac potius, quomodo humanitas mens consonet, nec consilia mea discrepent. Monstra mihi que sint modi flebiles: monstra potius, quomodo inter aduicia non emittant flebilem vocem. Metri me Geometres docet, inuicem potius doceat, quomodo metiar quantum homini sit sua. Memorare doce me Arithmetica, & aiarite commodare, quomodo potius doceat, nihil ad rem pertinere istas computationes, non esse licentem, cuius patrimonium tabularios lassat, ino quam inuicem sua possideat, qui infelicissimus futurus est, si quantum habet, potius se computare cogatur. Quid mihi prodest, scire quæstiones in partem diuidere si nescio cum fratre diuidere? Quid prodest colligere, si trahit pedes iugeri, & comprehendere etiam si quid deest, non effugit, si tristem me facit vicinus potens & aliquid ex meo audens. Doces me, quomodo nihil perdam ex finibus meis: ne ego discere volo, quomodo totos hilaris amittam. *Ibid.*

Paterno agro, inquis, & auito expellor, quid? Antea enim tuam quis istum agrum tenuit? Cuius, non dico hominis, sed populi fuerit, expedire potes? Non dominus istos, sed colonus istos. Cuius colonus es? si bene tecum agitur, hæredis. Negat hæredem esse quicquam viliuapi, quod publicum est. Publicum est hoc quod vobis, & quidem generis humani. O egregiam artem: scis reuocare metiri, in quadratum redigis quancunque accipere formam metiri, in quadratum dicitis: nihil est quod in mensuram tuam non certualla siderum dicitis: nihil est quod in mensuram tuam non dat. Si artifex es, metire hominis animum. Dic quam mensuram dicit quid in vita rectum sit ignoras? *Ibid.*

Venio nuuc ad illum qui celestium notitia gloriatur.

Frigida Saturni quo sese stella receperit, Quos ignis cæli Cyllenus erret in urbet.

Hoc scire quid proderit? vt sollicitus sim, cum Saturnus & Mercurius contrario stabunt, aut cum Mercurius vespertinum faceret, Saturnus videntem Saturno. Potius hoc discam, vbi cumque sunt, propria esse, non posse mutari. Agit illa continuum vultu fructum, & inuitabilis cursum. Per statas vices remeant. Efficacia videntur, quæ inuicem aut mouent, aut notant. Sed siue quicquid deest, aut quod inuicem immutabilis rem notitia proficere? siue inuicem, aut referent providere, quod effugere non possis? Scias ista, necesse est. *Ibid.*

PC

POLYANT

mentor, diciturque à quæ & res, nam lamentando quæ res sit, quæ nos agitet, explicare solemus. Verum sine diphthongo scribitur, & corrumpit primam, vt differat à queror, quod est passivum huius verbi quæro. Hinc querimonia pariter, quod idem, est quod lamentatio, & questus pro lamentatione. Ouid. *Et quoties aliquos parat edere questus, Sibilat, hanc illi vocem natura reliquit.*

¶ SIMILITUDO.

Plutarchi. Quidam Homeri versus acephalos, id est, capite diminitus, & *paucissimos*, id est, cauda diminitos excerpunt, tam multa integra pulcherrimaq; prætermissentes: Idem faciunt, qui de paucis vitæ malis queruntur, dissimulatis tot commoditatibus in *Moralibus.*

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Querimoniæ exempla: Elias 1. Reg. 19. 14. Rom. 11. 3. Ieremias ob destructam Inrusalem, Thren. 1. v. 1. Querimonia iustæ *exempla.* Moyses, Exod. 5. 22. Iosiah, Ios. 7. 7. Gedcon, *Judic.* 6. 13. Populus, *Nehem.* 5. 1. Christus, *Matth.* 27. 4. 6. *Marc.* 15. 34.

Vide, Luctus, Dolor, Afflictio, Tribulatio.

Quies.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Quies, Græcè *κίνησις*, nō, n̄, & *ἠσυχία*, quietio dicitur. Est autem quies, id quod est in re, de cuius aptitudine est, vt moueatur, non tamen est mota. *secund. Albert. Magn. in Philosophia sua super libros Physicorum.*

Quies est priuatio motus in illo de cuius aptitudine est vt moueatur, non tamen est motus. *secund. Auicennam.*

Quies, quod proprie somnum significat, dicta quasi qui tibi es, & nullo alio negotio distineris. Tunc enim cæteris negotiis non vacamus, cum dormimus. Propter quod etiam pro tranquillitate accipitur quies, à quo fit requies eiusdem significationis; & quietus, tranquillus, & quietudo, quietio & requiesco.

Requies, Græcè *ἀνάπαυσις*, nō, n̄, siue *ἀνάπαυσις*, nō, n̄, & *ἀναπαύω*, pasci, quietio dicitur. Est autem requies laboris intermissio, quæ omnino in hominum vita necessaria est, *vt testatur Aristot. lib. Ethic. 4. c. 8.*

¶ LOCI BIBLICI.

Quies continget populo Dei, *Hebr.* 4. 9. Quietem & pacem terram consequentur iusti, *Sapient.* 3. 3. *Et 4. 1. Esai.* 57. 2. *Luc.* 16. 22. *Apoc.* 14. 13. Quietem inuenire animæ suæ, *Ierem.* 6. 16. *Matth.* 11. 29.

Quiescendum à peccatis, *Rom.* 6. 6. *Et Gal.* 2. 18. Quieti sumus, 1. *Thess.* 4. 11.

Requies vera in Christo querenda, *Matth.* 11. 29. requies piis apparatus, 2. *Thessal.* 1. 7. *Hebr.* 4. 3. requies nulla inobedientibus, *Deut.* 28. 65.

¶ POETICAE SENTENTIAE.

Ouid. *Epist.* 4. *Quod caret alterna requie, durabile non est.*
Sen. *Her. Act.* 4.

Detur aliquando otium, Quiesque seorsus.

Ouid. *Epist.* 4. *Hæc reparat Sires, seorsusque membra leuat.*

Arcus, & arma tua tibi sunt imitanda Diana. Si nunquam cesses tendere molli eris.

In solo Deo quies & tranquillitas. *Anthol. sacr. Iacob. Billij.*

Ancipitis vitæ qui sis superare labores, Dilige quod seorsus seruis amator habet,

Instant terrenis iustis pericula rebus, Feruent pro damnis prælia, proque lacris.

Et nihil est inter carnalia vota querendum, Nec pax sollicitis, nec modus est cupidis.

In solo est mens tua Deo, quem linquere votens, Nunquam eris æterno non opulenti a bono.

¶ APOPTHEGMATA.

Chilon dicebat, semper damnandam esse quietem, quoniam dicitur honestum otium. Nihil enim est, quod assiduum laborem peccatum possit. *Laert. lib. 1. c. 4.*

Dion dicere solebat, oportere moderate dominari, & necessariis precipientibus id permittendum esse. Remissiones enim & ab exercitiis laboribus abotibus quies, ad nouos labores homines præparant. Sicut arcus & lyra, ita & homines quiete vigent. *Strob. serm. de heremico ac seruis.*

Nemo adeo in arma promptus est, vt non idem præcium quietis quam periculi malit. *Tacit. hist. lib. 4.*

¶ SIMILITUDO.

Thimeri. Sicuti natura nusquam patitur vacuum, ita equanimis visquam quietem. *In apoph.*

¶ FABVLA.

Hirundo & Luscina.

Hirundo quodam tempore in syluis longe euolat, ubi reperitur in solis locis suauissimè cantantem lusciniam in sempiternum re atque luctu, ob ityn filium suum, qui esset tam crudelis in fili in ætate occisus. Hanc compellans hirundo: *Mea dicitur inquit, tu, salue, quam ego hodie primum post Traciam ceterudinem intruor oculis meis.* Sed age, confer te ad homines & memora atque syluas desere, ibi enim tecum multo commodius habitare poteris, vbi non feræ bestie, sed homines a faucibus tuæ. Respondit huic luscina: *Sine, mea foror, me hic in huiusmodi vitam degere. Nam ædificia & hominum vsus memoriarum tuarum calamitatum mihi renouarent.*

Fabula docet, præstare foris & in solitudine viuere quietem, quam in vrbibus & frequentia hominum cum molestia.

Vide, Solitudo, Tranquillitas.

FINIS LIBRI DECIMI QVINTI.

POLYANT

